U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci **žalobců: a) Ing. V. L., b) Ing. Z. L.,** proti **žalovanému: Ministerstvo financí,** se sídlem Letenská 252/15, Praha 1, o námitce podjatosti uplatněné žalobci v řízení před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. Nao 69/2011, o námitce podjatosti proti soudkyni Městského soudu v Praze JUDr. Karle Cháberové rozhodující ve věci žaloby žalobců proti nečinnosti správního orgánu vedené pod sp. zn. 6 A 262/2011,

t a k t o :

Soudkyně Nejvyššího správního soudu JUDr. Miluše Došková **n e n í v y l o u č e n a** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 69/2011.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou na ochranu proti nečinnosti podanou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) se žalobci domáhají vydání správního rozhodnutí, kterým bude potvrzeno, že žalobcům přísluší za období od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2003 a dále za období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008 právo na poskytnutí „náhrady za omezení vlastnického práva“ z důvodu regulace nájemného. V souladu s rozvrhem práce připadla tato věc k rozhodnutí senátu 6 A Městského soudu v Praze obsazenému předsedkyní senátu JUDr. Karlou Cháberovou a soudkyněmi JUDr. Naděždou Treschlovou a JUDr. Danou Černou.

Podáním ze dne 11. 8. 2011 vznesli žalobci námitku podjatosti předsedkyně jmenovaného senátu JUDr. Karly Cháberové. Tuto námitku odůvodnili zjištěním, že shora jmenovaná soudkyně byla členkou Komunistické strany Československa (dále jen „KSČ“), čímž jsou dány důvodné pochybnosti o její nepodjatosti vzhledem k předmětu řízení, který se týká soukromého vlastnictví, jež bylo KSČ potlačováno.

Na základě uplatněné námitky podjatosti městský soud předložil spis Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o ní. Věc vedená u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 69/2011 připadla podle rozvrhu práce druhému senátu, který žalobce poučil, že ve věci bude rozhodovat senát ve složení JUDr. Vojtěch Šimíček, JUDr. Miluše Došková a Mgr. Radovan Havelec. Zároveň byli žalobci poučeni o tom, že v případě dlouhodobé nepřítomnosti některého z uvedených soudců může být senát doplněn některým ze soudců, kterými jsou JUDr. Marie Žišková, JUDr. Josef Baxa, JUDr. Lenka Kaniová a JUDr. Zdeněk Kühn. Současně byli žalobci poučeni o možnosti uplatnit námitku podjatosti proti uvedeným soudcům.

Podáním ze dne 10. 10. 2011 žalobci vznesli námitku podjatosti vůči soudcům uvedeným v poučení, kteří byli členy či kandidáty předlistopadové KSČ, a kteří jsou nebo byli nájemci s regulovaným nájmem. V podání žalobci dále uvedli, že si jsou vědomi, že samotná příslušnost soudců k předlistopadové KSČ není důvodem jejich vyloučení z rozhodování o věci, nicméně důvodnost podjatosti spatřují ve vztahu k předmětu věci, který je konkrétně ovlivněn příslušností k předlistopadové KSČ vzhledem k aspektu ideologického vztahu soudce – komunisty k třídnímu nepříteli (soukromému pronajímateli regulovaného bytu). Tento aspekt pak dle žalobců přímo vylučuje nestrannost rozhodování soudců – komunistů. Konkrétně žalobci námitku podjatosti uplatnili vůči JUDr. Miluši Doškové, a dále vůči JUDr. Marii Žiškové a JUDr. Josefu Baxovi. Tato námitka podjatosti byla v souladu s rozvrhem práce předložena k rozhodnutí devátému senátu zdejšího soudu, který nejdříve rozhodl o námitce podjatosti vůči soudkyni JUDr. Miluši Doškové, člence druhého senátu zdejšího soudu příslušného o věci rozhodnout.

Podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jsou *soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti*. Důvodem pro případné vyloučení soudce je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Nestrannost, či naopak podjatost, soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci (či účastníkům řízení a jejich zástupcům). Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, což znamená zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti vyvolávající oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, lze-li mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda - s ohledem na okolnosti případu - lze mít za to, že by soudce podjatý být mohl (viz nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, všechny zde uvedené nálezy Ústavního soudu jsou dostupné na

http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx). Otázka podjatosti nemusí (a obvykle ani nemůže být) ve všech případech postavena najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, je-li evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (viz nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01).

Při úvahách o vyloučení soudců z důvodů uvedených v ustanovení § 8 s. ř. s. je nicméně nutno postupovat velmi obezřetně, neboť jde o výjimku z ústavní zásady, podle které nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Odnětí věci příslušnému soudci a její přikázání soudci jinému je vždy nutno chápat jako postup výjimečný.

V nyní projednávané věci se podstata uplatněné námitky podjatosti vůči JUDr. Miluši Doškové pojí s předchozí politickou angažovaností, konkrétně v souvislosti s bývalým či současným nájemním vztahem k bytu s regulovaným nájmem. Předmětná soudkyně ve vyjádření k námitce své podjatosti uvedla, že je sice pravdou, že byla před listopadem 1989 členkou KSČ, zdůraznila však, že již 22 let není členkou nejen komunistické strany, ale i jakékoli jiné politické strany. Před listopadem 1989 měla nájemní bydlení, má však za to, že na základě této skutečnosti nelze usuzovat na negativní vztah vůči vlastníkům bytů. Výslovně uvádí, že netrpí žádnými předsudky vůči vlastníkům bytů.

Devátý senát o této námitce podjatosti uvážil v souladu s výše uvedeným takto. Nejdříve posoudil vliv členství jmenované soudkyně v předlistopadové KSČ na její způsobilost rozhodovat nestranně. V rovině obecné lze takto formulovanou výhradu ke způsobilosti soudců rozhodovat odmítnout jako nepřípustně paušalizující a tedy nezpůsobilou založit důvodnost podjatosti soudce. Jak již bylo výše konstatováno, podjatost znamená osobní vztah soudce k účastníkům řízení (jejich zástupcům), či k předmětu řízení, jehož existence by mohla zpochybnit objektivitu jeho rozhodování. Bývalé členství v politické straně (včetně KSČ) však bez dalšího není způsobilé takovou pochybnost založit (k tomu srovnej usnesení zdejšího soudu ze dne 11. 2. 2011, č. j. Nao 10/2011 - 63). Pouhý poukaz na členství určitého soudce v KSČ ke dni 17. 11. 1989 není sám o sobě důvodem k jeho vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci. K tomu, aby byla založena podjatost soudce pro jeho bývalé členství v KSČ, by musely přistoupit i další, specifické okolnosti projednávané věci. Jak uvedl Ústavní soud např. v usnesení ze dne 17. 9. 2009, sp. zn. IV. ÚS 682/09, *„prosté členství v KSČ není skutečností, jež by obecně vylučovala soudce z rozhodovacího procesu. Míru nezávislosti soudce (např. i s ohledem na jeho bývalé angažmá v KSČ) je tudíž nutno posuzovat v každém*

případě s přihlédnutím k jeho jedinečným okolnostem.“ Tento závěr byl pak potvrzen rovněž v nálezu Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10, který se týkal problematiky poskytování informací o členství soudců v KSČ. V tomto nálezu Ústavní soud uvedl, že jedním z důvodů, pro něž je nutno poskytovat informace o členství soudců v KSČ, je to, že daná skutečnost může založit podjatost soudce v určitých věcech. Zároveň však dodal, že posouzení takové podjatosti se musí řídit stejnými kritérii, jako posuzování podjatosti z jiných důvodů; i v tomto případě je tedy třeba zkoumat, zda vztah soudce ke konkrétní věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že tento nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat.

Nejvyšší správní soud však zjistil, že žalobci námitku podjatosti nezakládají na pouhém faktu příslušnosti k bývalé KSČ. Za důvod, na základě něhož nelze dle žalobců vyloučit negativní vztah výše uvedené soudkyně s komunistickou minulostí k předmětu řízení a účastníkům řízení (soukromým majitelům nemovitostí s nájemními byty), považují aspekt ideologického vztahu soudce – komunisty k třídnímu nepříteli (soukromému pronajímateli regulovaného bytu). Přes snahu žalobců námitku konkretizovat a ve smyslu výše uvedeného poukázat na konkrétní skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit poměr předmětné soudkyně k věci nebo účastníkům řízení (žalobcům), musí zdejší soud konstatovat, že výše uvedené důvody bez dalšího nemohou zakládat podjatost jmenované soudkyně. Pouze na základě skutečnosti, že by některý soudce v minulosti či současnosti byl nájemcem bytu s regulovaným nájmem, nelze dovodit, a to ani v souvislosti s ideologií předlistopadové KSČ, automaticky negativní poměr k věci či účastníkům řízení týkající se otázky soukromého vlastnictví. Takto obecně formulovaná námitka opírající se výhradně o ideologický aspekt předmětné politické strany v souvislosti se soukromým vlastnictvím, které bylo touto ideologií potlačováno, však bez jakýchkoli konkrétních indicií o tom, že by jmenovaná soudkyně ve vztahu k žalobcům pro jejich postavení soukromých majitelů nemovitosti s nájemními byty jakkoli negativně vystupovala, či že by na ně jakýmkoli způsobem reagovala nebo se snad obecně proti vlastníkům nemovitostí negativně vymezovala, setrvává podle devátého senátu zdejšího soudu de facto v rovině tvrzení o podjatosti vyplývající z pouhého členství soudkyně v předlistopadové KSČ, k čemuž se již zdejší soud vyjádřil výše. Žádný jiný důvod podjatosti jmenované soudkyně žalobci nepředestřeli. Proto devátý senát zdejšího soudu rozhodl, že soudkyně JUDr. Miluše Došková není vyloučena z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. Nao 69/2011.

Ve vztahu k námitce podjatosti uplatněné vůči JUDr. Marii Žiškové a JUDr. Josefu Baxovi dospěl devátý senát k závěru, že v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu, která se opírá o usnesení ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34, není v tomto okamžiku třeba se touto námitkou zabývat (k tomu srov. např. usnesení ze dne 9. 2. 2011, č. j. Nao 6/2011 - 208, nebo ze dne 14. 4. 2011, č. j. Nao 23/2011 - 225, a č. j. Nao 24/2011 - 232). To proto, že v

souladu s citovaným usnesením zásada hospodárnosti velí postupovat při posuzování námitek podjatosti tak, „*aby podjatost jednotlivých soudců byla prověřována jen dotud, pokud se nenajde potřebný počet soudců, kteří jsou ve vztahu k věci nepodjatí a kteří tedy ve věci mohou jednat a rozhodovat*“. Vzhledem ke skutečnosti, že devátý senát Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že soudkyně JUDr. Miluše Došková, jako řádný soudce druhého senátu, není vyloučena z rozhodování o věci, a druhý senát Nejvyššího správního soudu může ve složení předvídaném rozvrhem práce ve věci jednat, nepovažuje tento senát za nezbytné rozhodovat i o námitkách podjatosti směřovaných vůči JUDr. Marii Žižkové a JUDr. Josefu Baxovi, zástupcům za řádné členy druhého senátu pouze pro případ dlouhodobé nepřítomnosti některého ze soudců tohoto senátu.

Na závěr je devátý senát nucen se vyjádřit rovněž ke skutečnosti v daném řízení vznesené námitky podjatosti vůči JUDr. Michalu Mazancovi, který je podle rozvrhu práce jedním ze zástupců řádných členů devátého senátu. K tomu devátý senát konstatuje, že v souladu s rozvrhem práce o námitce podjatosti proti soudkyni druhého senátu JUDr. Miluši Doškové a proti zástupcům tohoto senátu JUDr. Marii Žiškové a JUDr. Josefu Baxovi připadla věc k projednání a rozhodnutí devátému senátu Nejvyššího správního soudu a je vedena pod sp. zn. Nao 82/2011. Řádnými členy devátého senátu jsou předseda JUDr. Radan Malík a soudkyně JUDr. Barbara Pořízková a Mgr. Daniela Zemanová. Vzhledem k dlouhodobé nepřítomnosti JUDr. Barbary Pořízkové připadlo její zastoupení podle rozvrhu práce na Mgr. Davida Hipšra, který rovněž v právě projednávané věci rozhodoval. Vzhledem k této skutečnosti nebylo o námitce podjatosti vůči zástupci JUDr. Michalu Mazancovi třeba rozhodovat, neboť tento soudce se na vydání tohoto rozhodnutí nepodílel (k tomu srov. též již výše uvedené usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34). Za situace, kdy vůči přítomným členům devátého senátu ani vůči zástupci Mgr. Davidu Hipšrovi nebyla žádná námitka vznesena, nic nebránilo tomu, aby ve věci devátý senát v obsazení uvedeném v záhlaví rozhodl. Proto o námitce vůči soudci JUDr. Michalu Mazancovi nebylo třeba jakékoli řízení vést (obdobně srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu. ze dne 9. 2. 2011, č. j. Nao 6/2011 - 208, či usnesení ze dne 11. 2. 2011, č. j. Nao 10/2011 - 63).

Ve světle výše předestřeného lze uzavřít, že u soudkyně JUDr. Miluše Doškové nebyly shledány důvody pro její vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci vedené pod sp. zn. Nao 69/2011, tj. řízení o námitce podjatosti vznesené proti soudkyni Městského soudu v Praze JUDr. Karle Cháberové ve věci žaloby žalobců proti nečinnosti správního orgánu vedené u městského soudu pod sp. zn. 6 A 262/2011. Jelikož tato soudkyně nebyla vyloučena z projednání a rozhodnutí o věci, může druhý senát ve složení předvídaném rozvrhem práce ve věci jednat. Za této situace již pozbývá smyslu - jak bylo výše odůvodněno - posuzovat námitky podjatosti vznesené vůči případným zástupcům řádných členů druhého senátu soudcům JUDr. Marii Žiškové a JUDr. Josefu Baxovi. Devátý senát

z výše uvedených důvodů považoval rovněž za nadbytečné rozhodovat o námitce podjatosti JUDr. Michala Mazance, neboť tento soudce se na rozhodování ve věci nepodílel.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. listopadu 2011

JUDr. Radan Malík
předseda senátu